צירעה לוקה שש? א"ל כל היכא *דאיכא למדרש דרשינן ולא מוקמינן בלאוי יתירי; והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל דרישי' (א) למה לי? *לרבות עצים ולבונה, והבשר כל טהור יאכל בשר דסיפיה למה לי? לרבות אימורין, אימורין מהתם נפקא *דתניא והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' לרבות את האימורין? התם טומאת הגוף בכרת, הכא טומאת בשר בלאו/ א"ר אבהו א"ר יוחנן *כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך אכילתן למעוטי מאי? אמר רב שימי בר אשי למעוטי שאם אכל חלב חי שפטור איכא דאמרי א"ר אבהו אמר ר' יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן למעוטי מאי? אמר רב שימי בר אשי למעוטי *שאם הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו שהוא פטור וכל שכן אוכל חלב חי שהוא פטור, אתמר נמי אמר רב אחא בר *עויה אמר רב אסי א"ר יוחנן הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו פטור לפי שכל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא דרך הנאתן אמר ר' זירא אף אנן נמי תנינ' *אין סופגין את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים בלבד ואילו מתותים תאנים ורמונים לא מאי טעמא לאו משו' דלא קאכיל להו דרך הנאתן אמר ליה אביי בשלמא אי אשמעינן פרי גופא דלא קאכיל ליה דרך הנאתו שפיר אלא הכא משום דזיעה בעלמא הוא; אמר אביי *הכל מודים בכלאי הכרם שלוקין עליהן אפילו שלא כדרך הנאתן מאי טעמא משום דלא כתיב בהו 'אכילה' מיתיבי איסי בן יהודה אומר *מנין לבשר בחלב שהוא אסור נאמר כאן °כי עם קדוש אתה ונאמר להלן °ואנשי קדש תהיון לי, מה להלן אסור אף כאן אסור, ואין לי אלא באכילה, בהנאה מנין? אמרת ק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה אסורה בהנאה בשר בחלב שנעבדה בו עבירה אינו דין שיהא אסור בהנאה

מה

תורה אור

דברים יד

שמות כב

צירעה. שרץ העוף היא וגם שורצת על הארץ ויש בה אלו חמש לאוין ומוסיף עליה לאו דשרץ העוף במשנה תורה (יד) וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו "שרץ" לשון רחוש ונענוע ואינו נראה ואין בהמה וחיה הנגבהין מן הארץ בכלל 'שרץ' הלכך "לא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף וגו'" דכתיב 'בקדושים תהיו' אינו מן המנין דלאו בשרצים כתיב: **והבשר למה לי.** השתא דאמר' קרא לאו לגופיה אתא אלא 'לאם אינו ענין' תינח 'ואשר יגע בכל טמא לא יאכל' "והבשר" למה לי ומשני לרבות עצים ולבונה לקבל טומאה ואע"ג דלאו אוכלא הוא: **והבשר, כל טהור יאכל" למה לי.** "והבשר" יתירה מבעיא ליה דאינו "כל טהור יאכל בשר" דריש ליה במנחות (ד' כה:) כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר וגו' הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה יצא בשר שנטמא לפני זריקת דם לשון אחר בין ברישא בין בסיפא ו' יתירה מיבעי' ליה: **לרבות את האימורין.** שאם נטמאו ואכלן טהור שיעבור עליהן משום ב' לאוין לאו דזרות שאף הכהן זר אצלם ולאו דטומאת בשר ואדלעיל קאי והכי קאמר לא יאכל והבשר נמי שנטמא לא יאכל: **אשר לה'.** קרא יתירה הוא דה"ל למכתב 'מזבח השלמים וטומאתו עליו' וכתיב "אשר לה'" לרבות אף בשר הקרב לה' שאם אכלו בטומאה ענוש כרת: ומשני התם בטומאת הגוף איירי(ב) והאי וטומאתו עליו מוקמינן לה בזבחים בפרק ב"ש (דף מג:) בטומאת הגוף הכתוב מדבר והכא רבינהו לאזהרת טומאת בשר כשנטמאו הם והוא טהור שיהא מוזהר עליהן והכא ליכא כרת אלא לאו, דאימעט מכרת בזבחים בפרק ב"ש: **אלא דרך אכילתן.** אלא אם כן אכלן דרך אכילתן: **איכא דאמרי.** הא דרבי אבהו אהנאה איתמר ואהנך דאסירי בהנאה: **חלב.** אין דרך הנאתו אלא בהבערה ולמשוח עורות ולא לרפואה וכ"ש אוכל חלב חי: **אין סופגין את הארבעים כו'.** גבי משקין קאי במסכת תרומות וקאמר דאין כל מי פירות קרויין משקין אלא אלו בלבד. אין סופגין את הארבעים על שום מי פירות של ערלה משום דבכולהו 'שלא כדרך הנאתן הוא' אלא אלו: **בשלמא אי אשמעינן בפרי גופא.** דאי אכיל שלא כדרכו כגון שבישל אגוזים או אפרסקין ואכלן ואשמעינן דלא מחייב: **שפיר.** שמעינן מינה דאין לוקין אלא כדרך אכילתן אבל השתא טעמא דפטור משום דלאו פרי אכל: **כלאי הכרם.** כתיב (דברים כב) "פן תקדש המלאה" דמשמע לא תהנה ממנו אלא תשרפנו "ופן" לאו הוא: **שהוא אסור.** באכילה: **ערלה שלא נעבדה בה עבירה.** בנטיעתה: **בשר בחלב שנעבדה בו עבירה.** כשבישלו ועבר עליו על לאו "לא תבשל":

ערלה

צירעה לוקה שש. פ"ה דהא (ג) דכתיב בקדושים אל תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה וגו' לא חשיב ליה דבגדולים איירי דלא כתיב (ד) שרץ ולשון שרץ דבר שהוא כד בארץ ואינו נראה אלא ע"י שירוצו מפני קטנו וקשה דבפ' ד' מיתות(סנהדרין נט:) דרשינן וכל חיה הרומשת זה הנחש משמע דרמישה הוה נמי בדבר הרוחש כמו נחש שהולך על גחונו ותי' הר"י דאורליינ"ש דההוא קרא איירי בח' שרצים דאמרינן במעילה בפרק קדשי מזבח (דף טז: ושם) במובדלים ממך דיבר הכתוב דכתיב, בסיפא דקרא אשר הבדלתי לכם לטמא והייט ח' שרצים שהן טמאים: **לרבות** את האימורים. דסד"א אין חייבין עליהם משום טומאה הואיל ואין ניתרים ודרשינן במנחות בפרק הקומץ את המנחה (דף כה:) הניתר לטהורי' חייבים עליהם משום טומאה להכי איצטריך לרבוייהו מיהו קשה דבמעילה בפ' חטאת העוף (דף י:) דריש התם מאשר יקרב בכל הקדשים הכתוב מדבר ויליף התם אימורים *וכל שאין ניתר לטהורים ורבינו שמשון תירץ דאיצטריך לרבויי דסד"א דלא יבא איסור טומאה ויחול על איסור חלב: **פרט** לאוכל חלב חי. והא דאמר בגיד הנשה (חולין קב:) אכל כזית שאני טוף שהוא רך למיתתה בחייה בכל שהוא חזי לאומלא וחשיב כדרך הנאתו והא דאמר בהקומץ רבה (מנחות כא.) דם שבשלו אינו עובר עליו ופריך אביי מהא דתניא הקפה את הדם ואכלו או שהמחה את החלב וגמעו חייב ומשני כאן שהקפה בחור וכאן שהקפה בחמה ולפי זה דהכא נ"ל דהברייתא לנדדים קתני הקפה את הדם בחמה ואת החלב בחור דאי בחמה חי הוא ופטור: **אלא** הכא משום דזיעה בעלמא הוא. תימה לר"י דבהעור והרוטב (חולין קכ. ושם) יליף מקרא דאין חייב משום ערלה אלא על היוצא מזיתים וענבים דגמר ערלה פרי פרי מבכורים ובכורים מתרומה ובתרומה כתיב תירוש ויצהר אם כן אמאי איצטריך למימר הכא זיעה בעלמא הוא °וי"ל דהא דאיצטריך למילף התם פרי פרי מבכורים לאו למעוטי שאר משקין איצטריך דמן הדין אפילו תירוש ויצהר לא היה (ה) ליחשב למשקין פרי דזיעה בעלמא הוא כדאמרינן הכא והתם איצטריך למילף שנחשוב משקה של תירוש ויצהר כמו פרי והשתא א"ש הא דאמר בשמעתין דזיעה בעלמא הוא דמהאי טעמא הוא דשמעינן דמשקה אינו כפרי מיהו תימה אמאי אמר זיעה בעלמא הוא והא טעם כעיקר דאורייתא: **אמרת** קל וחומר. תימה היכי אתים ק"ו לאפוקי מג"ש דנילף מנבילה בג"ש שלא תאסר בהנאה כמו נבילה ובפרק כל הבשר (חולין קטז.) איכא תנא דיליף הכי וסבר דבשר בחלב לא אסור בהנאה ואור"ת דבההוא קרא דאנשי קדש כתיב ביה נמי איסורי הנאה דמבשר בשדה דרשינן *קדשים שיצאו חוץ למחיצה וגלי לן ק"ו דגמרינן מקדשים ולא (*מנבילה) וא"ת בלא ק"ו נמי מקשינן לחומרא וי"ל דהכא ס"ד לאקשויי לקולא משום דמפורש בהדיא בקרא היתר הנאה דכתיב לכלב תשליכון אותו הקשה הר"י דאורלינ"ש אמאי לא ילפינן מנותר איסור אכילה ואיסור הנאה מקדש דמההוא קדש דנותר דריש ג"ש בפ' לולב וערבה (סוכה מח.) ובפרק כל הזבחים (זבחים כח:) וי"ל דהכא עם קדוש מאנשי קדש דרשי' שהן ענין אחד דקיימא קדושה אגברי אי נמי דנין חולין מחולין ואין דנין חולין מקדשים*: (לעיל) **הכל** מודים בכלאי הכרם. הא דלא קאמר הכל מודים בחולין שנשחטו בעזרה משום דכתיב בהו אכילה דמוזבחת ואכלת נפקא לן ועוד דאיכא מאן דאמר לאו דאורייתא °והא דלא קאמר הכל מודים בבשר וחלב שמא משום דאין מזהירין מן הדין: **אמרת** ק"ו. איסור אכילה לא מצי למילף בק"ו מערלה כדאמר בכל הבשר (חולין קטו:) משום דאיכא למימר חורש בשור וחמור וחוסם פי פרה יוכיח דנעבדה בהו עבירה ושרו באכילה אבל השתא דיליף מקרא איסור אכילה ליכא למימר תוכיח דהנהו שרו באכילה:

מה

כד א מיי' פ"ו מהלכות איסורי מזבח הלכה ח ופי"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה יב:
כה ב שם הלכה יח:
כו ג שם הלכה יב:
כז ד מיי' פי"ד מהל' מאכלות אסורות הל' י טוש"ע י"ד סי' קכה סעיף ג:
כח ה מיי' פ"י שם הלכה כב:
כט ו מיי' פי"ד שם הלכה י טוש"ע י"ד סי' קכה סעיף ג:

[בכורות ו:]
[לקמן לס. וע"ע פ"ש נפירש"י]
[זבחים לו: כריתות כג:]
[לקמן ע.]
[חולין קכ: תרומות פי"א מ"ג]
[פי' תוס' ע"ז יב: ד"ה אלא וכו' דאמר לאו דה"ה לוקין אפי' שלא כדרך הנאתן ע"ש]
[בר רב עויא וכ"ה לקמן נג:]
[מכות יח.]
[מטרפש כנ"ן]
[וע"ע תוס' בכורות י. ד"ה מה להלן]

הגהות הב"ח

(א) גמרא לא יאכל דרישא דקרא למה לי: (ב) רש"י ד"ה ומשני וכו' איירי דהאי: (ג) תוס' ד"ה צירעה וכו' פ"ה דהא. נ"ב ע"י פ' כל המערבין דיכה: (ד) בא"ד דלא כתיב כאן שרץ ולשון שרץ וכו' ואינו נראה מפני קטנו וקשה כנ"ל: (ה) ד"ה אלא וכו' לא היה ליחשב:

רבינו חננאל

לוקה שש והכא נמי לוקה על שני לאוין והא דאביי מפורש בפ' אלו הן הלוקין מוסיפו הוא דב טמא וכתיב בתרים (ויקרא יא) שקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו *וכתיב (עוד לכל השרץ השורץ לא יאכל כי שקץ הם) ועוד כתיב (שם מג) אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם ונמצא ארבעה לאוין באוכל שרץ סתם ולא פירש מהם בארץ ודרשי' הלאוין בכל שרץ בין שרץ של ים ובין שרץ של יבשה לפיכך אמר אביי אכל פוטיתא שהיא שרקים לוקה עליה הללו ארבעה לאוין כלם. אבל נמלה שהיא שקץ היבשה עובר **בארבעה לאוין הללו והוסיפה התורה על שקץ של יבשה לאו חמישי שנא' (שם מד) ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ על הארץ הלכך לוקה חמש אבל צרעה שהיא שרץ העוף עובר על חמשה לאוין הללו והוסיפה עליו התורה לאו אחד שנא' [דברים יד יט] וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו [יאכל] הלכך לוקה שש מלקיות ופרקי' הני מילי דמוקמי' ליה בלאו יתירי היכא דליכא מידי למדרש [אבל אי איכא למדרש] כי האי גונא דרשי' מכדי כתיב ואם האוכל מבשר זבח השלמים וגו' והבשר אשר יגע בכל טמא למה לי לרבות עצים ולבונה שאם נטמאו ישרפו והבשר כל טהור יאכל בשר תוב למה לי לרבות אימורין שנטמאו סד"א כל טהור יאכל בשר כתיב מידי דכהן טהור מצי למיכליה אם אכלו בטומאה חייב אבל חלבים דלא יכול למיכלינהו אפי' הוא טהור אימא לית להו חיוב משום טומאה קמ"ל. שנינו בתוספתא פ' הזרוע חיים והקבה נוהגין בכלאים כו' ואסיקנא מהאי קרא דכתיב והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' ונכרתה ואמרי' לה' לרבות האוכל אימורין בטומאת הגוף שהוא בכרת ובא הבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל לרבות בשר קדש שנטמא אכלו כהן טהור בלאו: אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן וכל שכן דרך אכילתן למעוטי אכל חלב חי דרך הנאתן למעוטי [אם הניח] חלב של שור הנסקל על מכתו שפטור: אמר ר' זירא אף אנן נמי תנינא אין סופגין ארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים הא מן התותים ומן הענבים לא משום דאינו דרך הנאתן. ושני אביי שאני התם דזיעה בעלמא הוא: אמר אביי הכל מודים בכלאי הכרם כיון דלא כתיב בהו אכילה לוקה עליהן אפי' שלא כדרך הנאתן. ומותיב עליהן איסי בן יהודה

מהא

---

* דברי רבינו תמוהים דהא בהאי קרא כתיב בהדיא לכל השרץ השורץ על הארץ וגו' ובהלכות הרי"ף סו"פ אלו טרפות וברש"י כאן ובמכות ע"ז הביאו ללאו ד' רק קרא דמשנה תורה וכל אשר אין לו וגו'.

** גם זה צ"ע דקרא דושקץ יהיה לכם מבשרם לא תאכלו כתיב רק בשרץ המים ושרץ הארץ לא נכלל כלל בהך קרא ועי' ברי"ף וברש"י ודברי רבינו מגוה לייסב.

גליון הש"ס גמ' שאם הניח חלב של שור הנסקל. עיין נדה לב ע"א תד"ה וכשמן: **תוס'** ד"ה אלא וי"ל כו' דהא דאיצטריך למילף. עי' בספר כתנות אור להגאון בעל פנים מאירות סוף פ' בראשית: **תוס'** ד"ה הכל מודים. והא דלא קאמר וכו' משום דאין מזהירין מן הדין. עי' ע"ז יב ע"ב תד"ה אלא ונע"ק:

נושא/מבנה

ב' לשונות של ר' אבהו

I - אכילתו

II - הנאתו

נושא/מבנה

תת נושא